

FRANCE JESENOVEC

ŠKOF JELOŠKO NAREČJE

Uvod

O škofjeloškem narečju je na kratko spregovoril že dr. Fran Ramovš tako v sedmi knjigi svoje Historične gramatike slovenskega jezika (Dialekti) in v Kratki zgodovini slovenskega jezika. Naši Loški razgledi doslej o tem, za Ločane pač zanimivem jezikovnem vprašanju še niso spregovorili, pač pa so v drugem letniku (1955) prinesli v domačem narečju Loško pesem. Spesnil jo je pravi pravcati ljudski pevec iz Puštala Tine Sever. Ker je v tisku te pesmi precej tiskovnih ali pa narečnih napak in ker tudi naše znanstvene dialektološke knjige govore samo o nekaterih najznačilnejših črtah škofjeloškega govora,¹ je prav, da v temle članku obširneje in kar se da popolno zajamemo vse pomembne pojave našega narečja.

Prof. Ramovš je praviloma črpal podatke za naš govor le iz škofjeloške okolice, kajti v mestu samem je govor pač pod vplivom knjižnega in pogovornega jezika. Kljub temu se hočem v svojem opisu opirati predvsem na govor našega narečja v samem mestu, kakor ga govorim sam, moji najbližji, posebej pa še na govor meščana Lovra Planine, ki je praznoval lani svoj sedemdeseti jubilej.² Zato se bo tale opis škofjeloščine v nekaterih jezikovnih značilnostih ločil od Ramovševega opisa, v marsičem pa ga bo skušal tudi izpopolniti.

Nastanek in nekaj splošnih značilnosti škofjeloščine

Škofjeloščino govorijo poleg samih meščanov, posebno starejših, tudi v bližnji in daljni okolici, se pravi v Poljansko dolino do Zminca (do koder teče *zaje*, naprej proti Poljanam in Žirem pa *zeje*), v Selško dolino do Praprotnega, na Sorškem polju v smeri proti Kranju do Zgornjega Bitnja, tako da Stražišče spada že v gorenjsko narečje, proti Medvodam pa na levem bregu do Gorenje vasi in Jeprce, na desnem bregu pa do Gosteč in Pungrta. Potemtakem meji škofjeloški govor na poljansko, selško in gorenjsko narečje in ima zato z vsemi temi govori marsikaj skupnega. Največ skupnih črt ima škofjeloščina s poljansčino, saj obe spadata po Ramovševih ugotovitvah v tako imenovano *rovtarsko dialektično skupino*. Ime je dal tej narečni skupini po Rovtah, ki leže pri Črnem vrhu nad Idrijo. Omenjene skupnosti s soslednjimi narečji bomo v članku nadrobneje sproti omenjali.

Na Sorškem polju bi sicer pričakovali gorenjski dialekt, a zgodovinski dogodki nam pojasnjujejo, zakaj se do Jeprce in Zgornjega Bitnja govori škofjeloščina. Na tem ozemlju so bili do X. stoletja neprehodni gozdovi, torej še nenaseljena ravnina. Ko so upravitelji gospodstva brižinskih škofov začeli te

gozdove trebati, so ob pomanjkanju domače delovne sile začeli tam naseljevati nemški živelj s škofovskih posestev na Bavarskem. Priča tega doseljenega nemškega živilja so še danes osebna in krajevna imena v Škofji Loki in njeni okolici: Hafner, Hartman, Langerholz, Wolgemut — Crngrob, Dorferji, Virmaše, Vincarje, Vešter, Binkelj itd. Omenjeni del Sorškega polja je kasneje preplaval slovenski živelj iz Poljanske doline in asimiliriral nemški živelj vse škofjeloške okolice. Tako je dobil na našem področju poljanski dialekt poseben odtenek — in to je *škofjeloški govor* na meji med rovtarsko dialektično skupino in gorenjskimi govori.³

Kolikor ima sedaj škofjeloščina skupnih jezikovnih pojavov z gorenjščino, so vsi mlajšega izvora, ker so pač kasneje segli z Gorenjske ravnine v škofjeloško okolico. Imenujemo jih lahko dialektične izposojenke v škofjeloščini.

Med splošnimi značilnostmi škofjeloškega dialekta naj omenimo tole: govor je glasovno zelo visok, ker ima izredno ozke samoglasnike, in razmeroma hiter; intonacija poudarka je samo padajoča; pravih dolžin pravzaprav sploh ni, razen v posebnem psihičnem poudarku, se pravi predvsem v vprašalnih stavkih, ob začudenju itd. Pač pa ima škofjeloščina poleg pravih kračin nekeke na pol dolžine ali nadkračine. Ramovš je tudi nadkračine zaznamoval s kratkim padajočim poudarkom *˘*, jaz pa skušam te ločiti od pravih kračin, zato nadkračine zaznamujem večinoma z dolgim padajočim poudarkom *˘˘*. Končni soglasniki so še vedno na pol zveneči. Vse našete značilnosti dajejo splošni akustični vtis našemu narečju. Ta vtis je precej nežen, kar ženski, zlasti ako ga primerjamo z odločnim moškim gorenjskim narečjem.

Ker naši bralci na splošno ne poznajo dovolj slavističnih in drugih jezikoslovnih del, naj na tem mestu navedem, kaj pomenijo različna znamenja v pričujočem orisu škofjeloškega narečja.

Samoglasniki:

é, ó — pika nad samoglasnikom označuje izredno ozka in napeta é in ó (*cēsta — mōst*),

ę, ɔ — vejica pod samoglasnikom pomeni odprta in široka ę in ɔ (*ięsk dõns*),

e, o — kljukica obrnjena proti desni, pomeni nosni izgovor,

u, i — polkrog pod samoglasnikom označuje samoglasnike v dvoglasniških zvezah (*ei* beri približno kot *ej!*),

ǰ — krožec pod samoglasnikom označuje srednjejezični samoglasnik ǰ — jevske barve,

ǎ — je znamenje za polglasnik,

ä — pomeni izredno široki e (*brät*),

ê — je znamenje za praslovanski jat,

ʒ, ʒ — sta znamenji za praslovanska redukcijska vokala (polglasnika) *ʒor* in *jer*.

Soglasniki:

χ — pomeni mehkonebni pripornik *h* (v nemščini je pisan *ch*).

γ — pomeni mehkonebni pripornik, ki ga moramo ločiti od zapornika *g*, kajti tega je škofjeloščina izgubila in ima le *γ*.

Druga znamenja:

- á — pomeni dolgo rastoče poudarjeni a (tega škofjeloščina nima),
â — pomeni dolgo padajoče poudarjeni a,
ã — pomeni kratko padajoče poudarjeni ä. Škofjeloščina ima le oba padajoča poudarka, dolgega in kratkega. A tudi dolžine so redke, le nekake nadkračine. Ker se dolžina v mestu dobro sliši na izredno ozkih é in ô, sem jih praviloma zaznamoval ê in ô.
l, r, m, n — pomenijo samoglasniške, zlogotvorne l, r, m, n.

Samoglasniki in poudarek

a) Dolgi samoglasniki:

1. Vsi *e-jevski* samoglasniki v dolgih zlogih, se pravi stari *jat*, nosnik *e*, stari dolgi *ē* in novo akutirani *ê*, so se v škofjeloščini razvili v en sam glas, to je v izredno ozki *é*, ki je nastal v mlajšem času iz poljanskega dvoglasnika *iĕ*.⁴ Ta glas sliši nedomačin skoraj kot napeti *i*.

Primeri za *jat*: *bisēda*, *ubrēzat*, *sivēde*.

Primeri za nosnik: *srēča*, *pētk*, *zāčēt*, *divēt*.

Primeri za *ê > ē*: *lšēn*, *pēc*, *puđ drivēsam*.

Primeri za *è*: *i rēku*, *sēdm*, *pērie*.

2. Podobno so vsi *o-jevski* glasovi dali v dolgih zlogih izredno ozki *ô*, ki ga nedomačin sliši že kot napeti *u*: to so stari padajoče poudarjeni kratki *ö*, nosnik *o* in novo rastoče poudarjeni *ô*.

Primeri za *ö > ô*: *srōta*, *snōč*, *prusō*.

Primeri za nosnik *o*: *zōb*, *mōž*, *pōt*, *nōt* (noter).

Primeri za *ò*: *kōža*, *dōbār*, *škōda*.

3. *Drugotno*, od 14. stoletja dalje poudarjena *e*- in *o*-, ki sta dobila poudarek ob preskoku le-tega z zadnjega zloga in sta v gorenjščini in knjižnem jeziku izkazana kot dolga in široka *ē* in *ô*, sta v škofjeloščini ob preskoku z zadnjega odprtega zloga ostala indiferentna ter kratka, ali pa sta se hkrati s tendenco našega narečja po ozkih samoglasnikih tudi ta dva zožila v *ĕ* in *ŏ*.⁵ Prim.: *žĕna* ali *žēna*, *čĕl*, *nŏya* ali *nŏya*, *uŏda*, ali *ōda*. Ob preskoku z zaprtega zadnjega zloga pa je slišati tudi široka kratka *ĕ* ali *ŏ*: *iĕsk*, *zĕlin*, *kŏnc*.

4. Samoglasniški *g*, najsi je poudarjen ali nepoudarjen, se je v škofjeloščini razvil v *-ār-*. Prim.: *vārt*, *bāru*, *smārđi*, *mārtu*.⁶ Tudi začetni *r*- se je razvil enako: *ārdĕč*, *ārmĕn*, *ārjōu*, *ārjūha* — toda *rāž*, roditnik pa seveda *āržī*.

5. Samoglasniški *l* se je v poudarjenih zlogih razvil v *ou* ali še dalje v *ō*, v drugotno poudarjenih zlogih v *a*, v nepoudarjenih pa v *u*. Prim.: *pōužņ*, *bōun*, *vōuk* — *bāža*, *tōlk duya* i *narēdu*.⁷

b) Kratki samoglasniki:

1. Kratki *o*- pred poudarkom se je zožil v *u* kakor v gorenjščini (*ŏ-*, *ô-* ali *u-*). Ta pojav bi lahko imenovali ukanje. Prim.: *utrāk*, *spumlād*, *puđyāna*.

2. Podobno se je *e*- pred poudarkom zožil v *i*, kar je tudi nadaljevanje gorenjskega ozkega *ĕ-*. Prim.: *pricēsja*, *pripilca*, *tilō*, *misō*. Zato je treba ločiti takale dva primera: *b lōš prinĕsu* (= prenesel) — *b lōš pārĕsu* (= prinesel), ker je *pr-* dalo *pr-* in to *pār-*.

3. Tudi *-e* za poudarkom se je zožil v *-i*. Prim.: *prīdija*, *išim*, *kuā pa bĕrite*; *mestice* je dalo *mĕstce*, *nĕsite*, za *kuā pa trĕsite iāpka?* (povedni naklon!).⁸

4. Na drugi strani pa *-o* za poudarkom in tudi kratko poudarjeni *ò* prehaja v *-a*. Ta pojav imenujemo v jezikoslovju akanje. Ker je škofjeloško narečje na meji med rovtarsko dialektično skupino (v Tolminu in Cerknem je središče tega pojava, saj tamkaj vlada popolno akanje, se pravi, da prav vsak kratki *ò* prehaja v *a*) in med gorenjščino, ki ima tega pojava razmeroma malo, ima škofjeloščina akanje v mnogo močnejši meri od sporadičnih pojavov v gorenjščini. Za naš govor bi bilo omeniti akanje v tehle primerih:

a) v zaprtem zlogu za poudarkom: *žàlast, pusêbnast, Bléyaš*;
b) v zadnjem ali pa edinem odprtem kratkem zlogu: *smà, dèlama, yrêm*
u *ziša*;

c) v kratko poudarjenih enozložnicah z zaprtim zlogom: *nàž, yràb, škàf*;
č) sporadično akanje, to se pravi v izjemnih primerih, ko bi namesto *a* večinoma moral nastopiti *u*: *damù, dapðune* ali *dupðune, lākata, širaška*.

5. Kratko poudarjeni *ä* je prešel v našem govoru v široki *ä*: *brät, mläd, släyk*.

6. Kratko poudarjeni *i* se je razširil v *ë*: *nëč, tëč, pëše* (iz piščè).

7. Kratko poudarjeni *ü* se je preko *o* razvil v temni *ä*:⁹ *kräy* in *kröy, ukäp, säkn*.

8. Polglasnik je v našem narečju na splošno prešel v široki *ä*: *käk i däs šöu, tänk, täš* (iz tešč). Drugotno poudarjeni polglasnik v tipu *mäyla* pa je v sosesčini labialov namesto v *ä* prešel v *a* (srednjejezični glas), kar je skupno vsem dialektom v rovtarski dialektični skupini. Prim.: *mäyla, päku, päynt*. Ta pojav sodi med labiovelarizacijo.

9. Proces moderne vokalne redukcije, se pravi prehoda kratkih samoglasnikov *i, u* in *jata* v polglasnik in še dalje v njegovo popolno onemitev, je našemu govoru znan v enakem obsegu kakor v osrednjih slovenskih narečjih. Prim.: *sröta, pälea, lpö, röšca*.

S tem jezikovnim pojavom je v zvezi prehod dvoglasnika *-ai > -ei > -ii > -i*: *nëki, tüki, kômi, zmëri*, in to v nepoudarjeni obliki; v poudarjeni pa se je ta proces ustavil že pri dvoglasniku *ei*: *zdëi, zdëile* ali *dëile, nëi*.

Podobne rezultate je dala moderna vokalna redukcija v končnih dvoglasnikih: *-au > -ou > -uü > -u, -iu > -äu > -u*. Prim.: *pisu, sköču, kötu*. Tako v ednini. V množini pa je zaradi nujnega razločka od ednine odpadel samo *-i*. Prim.: *sä dèlal, sä nusil, sä èdl*.

Soroden pojav je tudi prehod nikalnice *ne > na* pred poudarkom: *nadöužn, navušliv, navärn* itd.

10. Mikavno je, da škofjeloščina v števniku pozna enako mesto poudarka kot poljanščina: *anäist, trinäist, štirnäist*.¹⁰

Soglasniki

1. Mehka *l* (lj) in *n'* (nj) sta otrdela v *l* in *n*. Prim.: *zèle, Iblàna, nidèla; nùva, põna i šöu, znàmne*.

2. Skupina *-la-* se ni spremenila v *-ua-* kakor v sosednji gorenjščini, marveč je — skupno s selškim narečjem — prešla v *-la-*: *kubila, blät, žlimpäla*.

3. V škofjeloščini je znana diferenciacija *ll > ln*: zato je deležnik *misllä* po moderni vokalni redukciji dal najprej *mislä*, nato pa *mislnä*.

4. V skupinah *čre-* in *žre-* je pri nas *r* izpadel, tako da imamo v škofjeloščini *če-* in *že-*. Prim.: *čëul, čëšna, čpina, žëbu, žëbc, toda — žrët*.

5. Ako je bil v dveh sosednjih zlogih glas *r*, se je drugi izgubil po preko-
zložni disimilaciji. Tako je iz trikrat nastalo *trikat*. Po tem zgledu se je glas *r*
v zvezi *-krat* analogno izgubil v vseh podobnih primerih: *ënkāt, mälkat,*
ubënkāt.¹¹ Semkaj spada tudi izguba glasu *r* v prvem zlogu: *mättrat, maštrat,*
kuatir. — Na precëj podoben način se je disimiliralo $n > r$ v besedi pestunja.
Ta je dala najprej *pëstana*, nato *pëstna*, nazadnje *pëstärna*.¹² — Posebej naj
v ti zvezi omenim loški *fäšk*, ki je nastal po asimilaciji $r > ž$: *färžak, fäžžak,*
fäžk, fäšk.

6. Drugotni *n*, ki se je izobrazil pred zobniki, je znan tudi našemu na-
rečju: baratač je dalo *barantäč*. Podobni primeri so še: *špancir, štënye, žlîn-*
krufi, spudrëncat. Namesto *-n-* se pojavi lahko tudi *m*: *puttëmplat*.¹³

7. Vrsta moških samostalnikov, ki se v imenovalniku ednine končujejo na
-lj ali *-l* in dobivajo v naslednjih sklonih med osnovo in končnico glas *-n-*, je
v našem govoru mnogo daljša kakor v knjižnem jeziku. Nabral sem jih 36 in
naj jih navedem po abecednem redu: *Abļna, änyļna, apöstļna, bizļna, bödļna,*
brëncļna, büxtļna, büttļna, cëttļna, dätļna, fräkļna, Fräncļna, jöklņna, kâbļna,
këmbļna, knëdļna, Kðrļna, kräncļna, krëmplņna, līmļna, müšļna, näyļna, nü-
dļna, päkļna, pantöšļna, pärkļna, püdtļna, räbļna, smärkļna, škrätļna, štärclņna,
štëmplņna, štrüdtļna, štrükļna, tëmplņna in *ucitļna*.

8. Za naše in poljansko narečje je posebno zanimivo, da je po redukciji
vmesnega vokala ohranjena poenostavljena skupina dveh zobnikov.¹⁴ Tako je
iz hodit nastalo *hött*, iz videt *vitt*, iz pridit *pritt*, iz najdit *näitt*. Podobno še
neasimilirano skupino zobnikov imamo v primerih *žž* v *žž*, *šš*: *äržžäyat, äržžälu*
me ie, ärššlä sta se; kuä s pa ärssüu?

9. Pri soglasniku *p* naj omenim, da so v Škofji Loki znani prehodi *pš* v *uš*,
pč v *uč*, *p* v *k* in *p* v *f*.¹⁵ Prim.: *lëuš, ušinica, usžen*; klopček je dalo *kļdučk*;
kumaränča, škrufit, druftina. Prav tako je znana pri nas metateza ali premena
p-r v *r-p*: *ripitnice*.

10. V sekundarnih skupinah *tl* in *dl*, ki sta nastali po izpadu redukcijских
vokalov iz *tbl* in *dbl*, je nastopila diferenciacija v *kl* in *gl*.¹⁶ Prim.: *hläpc i šdu*
pëklat, firklë, kikla, tō i cärkliu, känyla, cëylc. V podobnem prehodu *tn* v *kn*
je v Škofji Loki znana samo *knäla*. Ni pa nastopila diferenciacija v primerih:
šitnast; tjak sm flëtna, de se m kar šitn zdi. Pač pa je v škofjeloščini znana
asimilacija *-dn-* v *n*: *brëzn, brëzni, brëznu* (rodilnik množine breznov), *pöune,*
anäist.

11. Tudi analogno menjavanje med *t* in *d* je znano v našem narečju. Tako
je *cvetem* po deležniku preteklega časa na *-l* prešlo v *cuëdim*.¹⁷ Primerjaj še:
pumëdim, pumidën ie, kränclni sä splidën, a i žë umëdu räifnk?, smä plëdl.

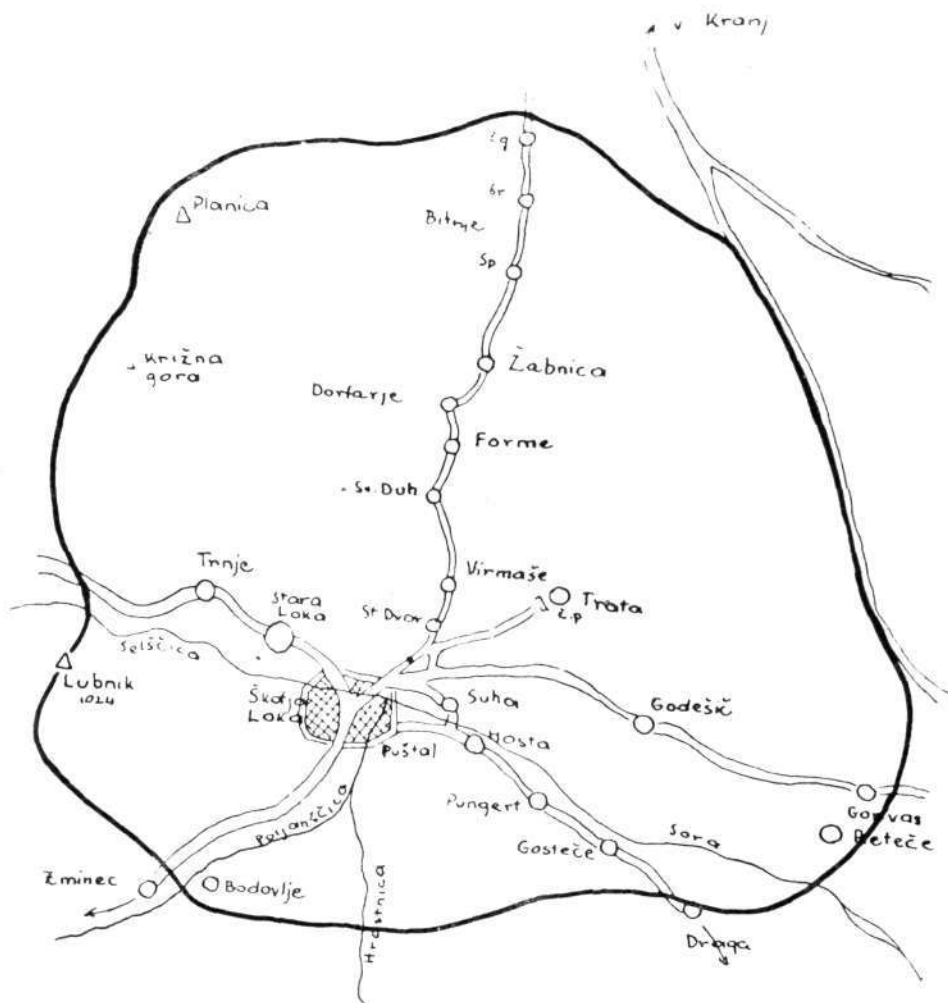
12. Skupina *tj* se je razvila v *k*:¹⁸ *ta trëk; tja* je prešlo v *kë*: *säm pa kë*. Iz
proti — *tja* je v Škofji Loki nastala oblika *prek*: *prik Iblän sa ja udärl*.

13. V skupini *-vzd-* v našem narečju *d* izpada: *uziyñil se m ie, uzlyn me!*

14. Skupina *-mn-* se je diferencirala v *-un-*:¹⁹ *spöunt, upöunu me ie*. Sku-
pina *-mk-* pa se je asimilirala v *-nk-*: *zlönk, za zlönka*.

15. Nov prehodni *i* se je tudi v našem narečju razvil skoraj pred vsemi
zobniki: *pläiš, öistär, bäis* (pomeni debeluharja), *puđ päiška* (po naslonitvi na
samostalnike z obrazilom *-ka*²⁰ je iz *pazduha* nastalo *päiška*), *kuräiža vilä,*
bëiž, bëiš kam!

16. V obrazilu *-lök-, -lk-, -uk* ali *-uk* in *-ovëc-, -ouc-, -uc* je v našem narečju
izkazan zadnji rezultat *-uk-, -uka-, -uc*. Prim.: *pışuka, Isënuć, smärkuc, pökuc,*
färkuc.

Skica področja, kjer govorijo škofjeloško narečje

17. V Škofji Loki je kot dialektična izposojenka iz gorenjščine znan prehod skupine *dk* in *tk* v *ɣk*:²¹ *släɣka*, *siraɣka*, *ɣläɣk*.

18. Skupini *tk* in *dk* sta se včasih tudi poenostavili v *k*: *kê*, *kêr*, *ɣkêr*. Podobno je prešla skupina *-td-* v *d*: *pêdisit*, *šêdisit*; skupina *-gd-* pa v *ɣ*: *drugdi* je dalo *däryê*.

19. Skupina *-čk-* je ostala ali pa prešla v *-šk-*.²² Tako imamo: *mičkâm*, toda *pêška*. Tudi skupina *-čn-* je izkazana kot *-šn-*: *svêšɣca*, *u svêšɣc*.

20. Kakor v gorenjščini je tudi v škofjeloščini znana redukcija zapornega elementa *t* v skupini *šč*, ki je nato prešla v *šš* in se nazadnje poenostavila v en sam *š*. Prim.: *šurk*, *klêše*, *straniše*, *išiš*, *puyuriše* itd.

21. Mehkonebni zapornik *g* je prešel na vsem slovenskem zahodu v pripornik *ɣ*:²³ *ɣôra*, *duɣâ* (dolga), *bäɣat*, *änɣci*. V absolutnem koncu besede je

ta -*γ* ostal ali pa preide kakor v gorenjščini v -*χ*: *snēγ* ali *snēχ*, *Bōγ* ali *Bōχ*, *rōγ* ali *rōχ*.

22. Oblika *pōun* je prevzela pripono -*χən*:²⁴ *pōiχχ*.

23. V našem narečju je znana redukcija velarov²⁵ v primeru *kakšen* v *kašn*. Prim.: *kāšn*, *mārskāšn*, *γliχ* in *liχ*, *γlēi* in *lēi*: (*lēi γa na!*).

24. Staro drugo mehčanje v primeru *druzega* je v Škofji Loki znano ali pa že opuščeno. Tako najdemo za podobne primere kar tri oblike: *drūγγa*, *drūzga*, *drūiγa*. Nemški gerhabe je dal pri nas *êruf*, nem. Gerstenbrei se glasi *êšprin*; dalje *êrbas*, *êrbšna* in *uêrbšna*, *puuêrbu ie*.

25. V škofjeloščini je znan tudi prehod *χ* v *f*:²⁶ *γift*, *nəft*, *zanəftal se m ie*, *prūstaf* iz nem. Brusttuch, *färmōnka* poleg *χärmōnka*.

26. Skupina -*tm-* se je po diferenciaciji razvila v -*km-*:²⁷ Tolminec je dalo *Tuminc*, *Tminc*, *Kmīnc*, na *Kmīnskḡ*.

Oblikoslovje

1. V tožilniku in orodniku edine ženskega spola pri -*a*-sklanjatvi in v orodniku edine ženske -*i*-sklanjatve je po zgoraj omenjenem akanju končni -*o* prešel v -*a*:²⁸ *mōž imā vēlka brāda*; *s pāmītja se i skrēyu*; u *Lōka smā pāršl*. V poudarjeni obliki -*o* seveda ostane: *puđ pičjō se i skrōu*.

2. Za roditeljsko množino ženske -*a*-sklanjatve navaja Ramovš²⁹ za naše narečje oblike na -*á*: *suzá*, *udá*, *ziná*. Pripomniti pa je treba, da v Škofji Loki govore v tem sklonu tudi oblike brez sklonila -*a*: *žēn*, *γōđ*, *sōuz*.

3. Mestnik edine moškega in srednjega spola izkazuje pri nas sklonilo -*u*, za mehkim *r* — ki pa je danes otrdel — nastopa sklonilo -*i*, a -*u* se v lastnih imenih večinoma reducira.³⁰ Prim.: *pār Fōikāri*, *pār Fērbāri*, *pār Filāvāri*; *pār kōnu*, *pu mōstu*; *pār dōxtāri sm būu*, *pār Midoēđ*, *pār Pēpit*, *pār Jāmḡk*.

4. V imenovalniku množine moškega spola je pri samostalnikih sklonilo -*i* večinoma ohranjeno, utegne pa se tudi reducirati. Zato pravimo: *Lučāni* in *Lučān*, *Idārcāni* in *Idārcān*, *prifēseri*, *midvēdi*. V pridevnikih in deležnikih pa sklonilo -*i* redoma odpada: *sā bli lēn*, *sā bli zlēxt*, *smā rēkl*, *Lučāni smā flētn lđē*. Poudarjeno sklonilo -*i* pa seveda zopet ostane: *smā bli*, *smā šli*.

V tem sklonu nastopa poleg sklonila -*i* tudi -*je* iz stare moške -*i*-sklanjatve, a redoma samo v poudarjeni obliki in ob redukciji -*i*. Prim.: *mužē*, *zubē*, *lasē*; toda le: *kmēti*, *miščāni*, *tatđvi* ali *tatđu*.

Samostalnik *lonec* ima v imenovalniku množine poleg moške oblike *lonci* tudi dialektično izposojenko iz gorenjščine v srednjem spolu *lonca*:³¹ *lōnca smā pubil*.

5. V Škofji Loki je znan prehod samostalnikov srednjega spola v moški spol, tako imenovana maskulinizacija nevter, kajti končni -*o* se je izgubil ali fonetično po redukciji -*o* > -*u* > 0, ali pa, kar je še verjetneje, morfološko, se pravi analogno zaradi enakih sklonov v obeh spolih:³² ker je *mesta*, *mestu* enako *brata*, *bratu*, se je izenačil še imenovalnik *mest* po imenovalniku *brat*. Prim.: *kurīt*, *lēt*, *kusil*, *đkḡ*. Pri tem je sklonilo -*e* ostalo, prav tako pa tudi poudarjeni -*ó*. Prim.: *pōle*, *sārcē*, *sōnce*, *ukō*. Da je ta maskulinizacija v našem narečju popolna, nam pričajo moške oblike pridevnikov in deležnikov pri samostalnikih srednjega spola: *urōč sōnce i siāu*; *ta vēlk đkḡ se i ubđu*; *uxō me i tāk bđu*, *de ni blō za pristājat*; *žyāne m ni vč dišu*.

6. Na drugi strani pa ima naše narečje skupno z gorenjščino tudi feminizacijo nevter, se pravi prehod srednjega spola v ženski spol, a to le pri

pridevnikih in deležnikih, ne pa pri samostalnikih.³³ Prim.: *hrāstuve urāta sã se pudārle; ta sũxe dārva sã zē zlužene; kumāte usēsa sã me bulēle.*

7. Prehod sklonila *-om* in *-ih* v *-am*, *-ah* je analogičnega izvora po *-am*, *-ah* v ženski *-a*-sklanjatvi, kar se je najprej zgodilo pri srednjem spolu, kjer je zvezo tvoril *-a* v imenovalniku množine, nato pa je analogija prešla tudi v moški spol, in to pri trdih in mehkih osnovah. Prim.: *usēsam, kōnam, s kič-kam, pār kōnaχ, kar pu stōlaχ i skāku.* Če pa analogni formant *-ah* ni nastopil, se je *-i-* v sklonilu *-ih* reduciral: *pu urātχ i zbiūi, pu ličχ mu tēčija sduze.*

8. V orodniku množine pa sklonilo *-ami* ni nastopilo. Tukaj se je posplošilo sklonilo *-mi* iz *-i*-sklanjatve in *-u*-sklanjatve, a končni *-i* seveda po redukciji odpade: *s kōm, z utrōm, s stōlm ruputā, z usēs mīya.*

9. Samostalniki *oče* ima v škofjeloščini v imenovalniku edine obliko še po ženski *-a*-jevski sklanjatvi *oča*, a se sklanja naprej po moški sklanjatvi:³⁴ *nāš dča, nāšya dča, nāšmu oču, nāšya dča, pār nāšmu oču* ali *dč, z nāšm* ali *nāšmu dčam.* Množina se sklanja po konzontančni *-t*-sklanjatvi: *učēti, učētu, z učēt.*

10. Samostalniki *dan* je stara *-n-* osnova, a je kasneje dobila vplive iz vseh drugih moških osnov.³⁵ V Škofji Loki sklanjamo *dan* takole: *lēb dān iē, lēpya dnē i pāršu damū, k dnēvu, dān zunī* (zvoni), *pār dnēvu, z dnēm i ustōu, pužim sã dnēvi zlā krāχk, kōlk dnī i še, pēt dnī i hōdu, u lēpχ dnēχ, z dnēum.* Oblika *pōune* je postala samostalniki in se tudi sklanja po *-t*-osnovah: *ukōl pōunita, prik pōunit γrē.*

11. Samostalniki *kri* se sklanja kot v knjižnem jeziku: *kri, kārvi, s kāruiō.*

12. Pri zaimkovni in zloženi sklanjatvi pridevnikov in zaimkov bi bilo omeniti, da se je mestnik edine v moškem in srednjem spolu nadomestil z dajalnikom:³⁶ *pār nāšmu dču, pār bēumu kuničk* ali *kuničku, pār nēmu sm bijū.*

13. V imenovalniku in tožilniku dvojine srednjega spola je nastopila analogna pluralizacija.³⁷ To se pravi, da je po obliki *dva* brata nastalo tudi *dva* *dkna, duā drivēsa, duā tilēta.* Nato je tudi v ženskem spolu nastopila podobna pluralizacija; po obliki *due* tudi ženske: *duē pūnce, duē χīše, duē cēste.*

14. Pri stopnjevanju je v škofjeloščini *nar* iz *naže* dalo po asimilaciji obliko *nār*: *ta nār vēči, ta nār lēuš, ta nār bēl ārmēn.*

15. Svojična zaimka *tvoj* in *spoj* sta izgubila svoj *-o-* in se uravnala po *moj* v *tōi* in *sōi*:³⁸ *sōje idī, tōi plājš, sōi iēs-k.*

16. V 1. osebi dvojine imamo pri nas pri glagolu pluralizacijo *smo*, kar je po akanju dalo *smā*: *smā šli — smā šlā, γrēma, midvē smā pēle, smā zēle.*

17. V 3. osebi množine sedanjega časa je pri atematskih glagolih po akanju nastala oblika na *-da*, po naslonitvi na druge glagole in po akanju pa analogna oblika na *-ja*, tako da imamo v Škofji Loki takele dublete: *bāda* in *bāja, γrēda* in *γrēja, vēda* in *vēja, jēda* in *jēja.*

18. Kakor v gorenjščini in poljanščini se je tudi v škofjeloščini v dvojnini in množini sedanjika pri glagolih III/2 in IV. vrste po analogiji glagolov I. vrste zamenjal osnovni *-i-* z *-e-*:³⁹ *po γrēma* tudi *spēma, sulēma, tārpēja, enī pa rēs ddbār žuēja* (primerjaj pri Prešernu: »... v tvojo opombo pijemo ga ga zdej!«). Omenjene mlajše oblike so pri nas danes skoraj edine, tako da starejših oblik *žūē, tārpē, bulē* skoraj ne slišiš več.

19. Za velelnik pri glagolih I/4 bi bilo pripomniti, da se je *-c-* kot rezultat druge palatalizacije po naslonitvi na *-č-* v sedanjiku spremenil v *-č*:⁴⁰ *rēč mu na kēi!, hītār spēč krāχ!, lpō me ustrīž!*

20. Nedoločnik v istem razredu I. glagolske vrste na *-či* (reči) se je analogno uravnal po vseh drugih glagolskih vrstah z nedoločnikom na *-ti* in tako dobil novo kombinirano obliko na *-čti*,⁴¹ po redukciji *-i-* pa *-čt:* *môrš rêčt, na môm spëčt krûža, dôns se pa žê môm ustrîčt.*

21. Kakor v poljanščini sta tudi v škofjeloščini ohranjena kratki in dolgi nedoločnik.⁴² Kratki nedoločnik je v vseh vrstah razen v I/5 in I/6 ter v III. vrsti. Za dolgi nedoločnik prim.: *mlêt, uzmêt, umrêt, žuêt, târpêt.* Za kratkega pa primerjaj: *krâst, ubît, nêst, rêčt, znât, kîçnt, môlt, îëskat, kupâpat, zapêlat.*

Sintaktične, stilistične in leksikalne posebnosti

1. Nemška zveza *ohne dass* — brez *da bi* — se govori tudi v Loki: *brëz de b šôu kêi gôr.*⁴³

2. V vzročnem podredju se je veznik *ker* obrusil v *k:* *Lučân pa Lučânke smâ nêki čist pusëbnûga zatô, k mâma čist sôî îësk.*

3. V knjižnem jeziku samostalniško rabljeni nedoločni zaimek *nobeden* se v škofjeloščini rabi pridevniško: *ubëdn îësk.*

4. Naše narečje loči rabo *saj* (wenigstens) od *vsaj* (doch) tako, da *saj* izgovarja *sëi* ali *se*, *vsaj* pa *sâi:* *sâi n pâr tûcatu; sëi* ali *se ni çûdû.*

5. Tudi časovni veznik *ko iz kâ* se je obrusil v *k:* *k žê u kâmûčkîç yuarîm ...; k sm bîç pulêt u çrîpç ...*

6. Veznik *in* je pri nas redko v rabi, na njegovem mestu skoraj zmerom govorimo *pa:* *kâmnu pa kâmûčku, Lučâni pa Lučânke, mëdla pa smôike.*

7. Veznik *ali* je navadno okrepljen z veznikom *pa v al pa:* *Bârdâus al pa Gôliat, pôkuc al pa fârkuc, iblânsk al pa zâyripšk.*

8. Sintaktična zveza *se ne boš, se ne bo, se ne bomo, se ne bote, se ne bojo* — so se zreducirale v: *se nâûš, se nâû, se nâma, se nâute, se nâuja.*

9. Imenovalnik *sila* nam služi tudi za prislovno določilo, kar šteje naša slovnica (1956) za izjemno rabo: *sîla pârprâun tirën.*

10. *Takoj* se je obrusilo v *kôj, kâi:* *kâi nad plâcam, kâi prid!*

11. Za kazalnim zaimkom rabimo v Škofji Loki pridevnik v nedoločni obliki, kar je seveda zakrivila moderna vokalna redukcija: *tâk lûb mîr.* Pač pa so določno obliko ohranili pridevniki na *-ji*, spet seveda z asimilacijo *-ji* v *-i:* *bôzi mir, dîui môž, cêu bôzi dân.* Pri pridevnikih na *-ski* se pa *-i* zopet reducira: *sluûënsk îësk, sâûsk môst, pulânsk çâuar.*

12. Nazadnje naj navedem nekaj leksikalnih posebnosti in zanimivega drobiža iz škofjeloškega narečja:

T m skâla vârgu. — Pleteršnik tega pomena *skale* ne pozna. V našem narečju pravimo tako kamnu ali pa celo kamenčku, ki jih otroci mečejo po cesti

Pri nas se otroci igrajo s *kički*. Drugod jim pravijo kamenčki ali pa kocke. Pleteršnik tega izraza v omenjenem pomenu ne pozna, v Škofji Loki smo pa celo glagol naredili — *kičkati se.*

Tudi loške jedi *medla* Pleteršnik ne pozna. To je jed iz kaše in moke, skupaj v kropu kuhano.

Smojko, to je osmojeno repo — ali pa celo pečeno — pozna Pleteršnik z Gorenjskega, pa tudi iz Cigaleta, Janežiča in Valjavca.

Peštati (stampfen) in *pešta* Pleteršnik pozna, ne omenja pa izrazov *pešt* in *speštati*; Ločani pa vse to poznamo in rabimo. Pleteršnik izvaja te izraze iz italijanskega *pestare* in ga izpričuje za Notranjsko.

Izraze *luskati*, *luščniti*, *zaluščniti* z vrati pozna Pleteršnik iz Cafa, Miklošiča, Janeza Svetokriškega in Cigaleta, znani pa so tudi v Loki. Iz poljanskega narečja jih piše Ivan Tavčar: »... je lusknil s podplatom ob tlak.« (Kuzovci.)

Rojim v pomenu divjam, razsajam poznata poleg našega narečja tudi Pleteršnik in Tavčar. Ta piše v Kuzovcih: »... je rojil in kričal.« Tudi v Loki pravimo: *oča i zrdju*.

Zanimiva je raba glagola *rijem* v zvezi, kakršna je znana pri nas in v Poljanah: sonce je rilo izza gorovja (Tavčar); *kam pa rijiš?*

Hẽmbran vãmp — tako zmerjajo pri nas neubogljivega, porednega otroka. Izraz *hembran* navaja Pleteršnik v obliki *šembran* za Gorenjsko in iz Notranjske, *vampa* pa Pleteršnik v pomenu za nagajivega otroka ne pozna.

Prav tako ne pozna Pleteršnik za otroka našega izraza *pokovec*: *põkuc*. Zakristiji pravijo v Loki *žagrad*, kar pozna tudi Pleteršnik, Tavčar pa piše *žagred*.

Za otroka imamo tudi izraz *frkovec* — *färkuc*; Pleteršnik pozna *frkovca* iz Slomška in Cigaleta.

Mikaven je škofjeloški izraz: *smã se dãrijãskal pu cẽst*. Ta ponavljalni glagol višje vrste je vsekakor nastal iz glagola *dirjati*, *dirjaškati se*, česar Pleteršnik ne pozna, a pomeni v Loki poditi se, preganjati se po cesti.

Ramovš⁴⁴ navaja za Škofjo Loko izraz *bezinc*, češ da je *m-* v mezincu pri nas prešel v *b*. Pripomniti moram, da v mestu samem poznamo le *mizinc*, potemtakem je gotovo meščanom neznani *bežinc* v rabi v okolici našega mesta.

Zanimivo je, da drugod Ločana ne razumejo, če ugotovi, da je *žũpa plđuka*. Pleteršnik pozna izraz v obliki *plevek*, *plevka* in ga navaja iz Poljan, kjer je kruh plevek, kadar ni dosti slan, kajti osnovni pomen izraza plevek je nem. geschmacklos, torej brez okusa. Loški *plđuk* je povsem jasen: *plevek* je dalo *plěuk* in to po velarizaciji *plđuk*. Celo izvedenko *plđukast* imamo.

Časovni prislov *dãnšs* je v škofjeloščini znan v obliki *dõns*, kar je po Ramovšu nastalo iz *do dãnšs* > *do dnàs* > *donàs* > *dõnàs* > *dõns*.⁴⁵

Kazalni zaimek *oni* je dobil pri nas protetični *g*: *oni* > *voni* > *gvoni* > *goni* > *guni* > *gũn*, *gũna*.

Iz glagola *cebati* — Pleteršnik ga pozna s slovenskega zahoda — je v škofjeloščini po preskoku poudarka na prvi slog nastala oblika nedovršnika *cẽbat* in dovršnik *cẽbũt*: *te m tãk cẽbnu!*

Brehati, *breham* (nem. keuchend husten) pozna Pleteršnik s Koroškega in Gorenjskega, poznamo ga pa tudi v Loki: *kuá pa brixãš?*: *tãk i brexu usã nõč, de nĩsm mđyla nẽč zaspãt*.

Za obuvala poznamo v Loki izraze: *čẽũli*, *čĩzmi*, *škõrni*, *šõlni* in *žbãle*. *Čĩzem* (der Halbstiefel) je splošno kranjski izraz, *žbãle* so pa iz italijanske besede *stivale* (Stiefel, die Stiefelröhre), kar je dalo v slovenščini *štibale*, a se navadno govori *štebãle*. Pleteršnik pozna *štebale* z Gorenjskega in Notranjskega. Za škofjeloške *žbãle* je razvoj tale: *stivale* > *štibale* > *stãbale* > *štãbale* > *šbale* > *žbãle*, podobno kakor je *čebela* dala *čbela*, *džbela*.⁴⁶

A kẽi vičš? Vič na! — Druga oseba ednine v povednem naklonu in velelniku glagola *videti* kažeta torej precej nenavadno redukcijo hitrega škofjeloškega govora. *Vidiš* je dalo *vidãš*, *vidš*, kar še govorimo, *vidš* pa se je asimiliralo v *vitš*, *tš* pa seveda ni nič drugega kakor *č*, od tod oblika *vič*. Na to obliko pa je še prišlo osebilo *-š* za drugo osebo ednine in tako je nastala oblika *vičš*.

V škofjeloščini je znan *jo*, ki po Pleteršniku⁴⁷ izraža »nekak nedoločen objekt«. Prim.: *Jā na plāc pārmāhaš, jā māhniš pu štēnγaγ, tō smā jā šli!*

Tabernati — ein Wirtshaus halten — je pri nas po *tobernati* prešlo v *tubārnat: kēr Māčk tubārnā*⁴⁸ (=kjer ima Maček gostilno).

Vzklik *ježeš*, ki se je razvil iz oblike *Jezus*, je pri nas po stopnjah *jezuš > ježuš > ježeš* dal končno obliko *īžžiš: īžžiš na!*; *īžžiš, kuá se ī pa nardīl?*⁴⁹ Poznamo pa v Loki tudi vzklিকে *īžez, īžez na, īdīt na, īdīta na!*

V našem narečju rabimo obliko *štrīgalca* za knjižno *strigalica*.⁵⁰ Poleg živalce pomeni to tudi suhega človeka.

Za brke pozna Pleteršnik izraza *mustāče in mustāči*, v Škofji Loki pa se je po prekozložni metatezi naredila oblika *muštace: kāšne muštāce imā nāš dāa!*

Opombe in literatura

Opombe: 1. Fran Ramovš je v Dialektih 99—101 navedel le »najbolj tipične pteze« v oznako škofjeloškega govora. — 2. Kot pristni stari Ločan govori Lovro Planina škofjeloščino zelo čisto. Ker njegovega govora, ki ga je imel svoj čas v radiu, zaradi tehničnih ovir ne moremo tiskati, smo vzeli v razpravo mnogo primerov iz njega. — 3. Nadrobneje o tem glej Fr. Ramovš, Dialekti, 47 sl. in A. Koblar, Loško gospostvo frižinskih škofov, IMD I, 1891, 56—58. Kar se tiče mej škofjeloškega narečja na Sorškem polju, mi je dr. Pavle Blaznik potrdil, da se lepo ujemajo z gospostvom brižinskih škofov: Zgoranje Bitnje, Gorenja vas, Pungert in Gosteče. Posebej mi je pripomnil, da so Stražiščani že spadali pod ortenburško gospostvo v Radovljici, zato se z zgodovino povsem sklada, da sega gorenjski dialekt vključno do Stražišča. Za naselitev slovenskega življa iz Poljanske doline na Sorško polje pa govore le Ramovševi jezikovni dokazi, medtem ko zgodovinskih dokazov za to dejstvo po izjavi dr. Pavla Blaznika ni. — 4. Fr. Ramovš, Dialekti, 96, in ČJKZ VI, 254. Ta naš izredno ozek *-e-* je Lovro Planina na primeru *utrāk vēka — γuspōd me pa vīka* — prav dobro razložil Škofjeločanu popolnoma jasen razloček med ozkim *-e-* pa napetim *-i*, ki ju nedomačin sila težko loči. — 5. Fr. Ramovš pozna le ozka *ž* in *đ* (KZSJ I, 152), medtem ko indiferentnih ali celo k širokosti težečih *ē* in *ō* ne omenja iz škofjeloške okolice. Še celo pa ni zasledil širokih *ž* in *đ* ob preskoku poudarka z zadnjega zaprtega zloga na prejšnji zlog v tipu *īžšk*. — 6. Fr. Ramovš pozna ta prehod *-r-* v *ār* le za poudarjeni *r*. Dialekti, 100. — 7. Ramovš, l. c., za poudarjeni *l* omenja sprva le *ō*, v neposredni okolici Škofje Loke, se pravi v vaseh Pevno, na Trati in na Godešiču pa je našel tudi obliko *vāuk*. Tako je razumljivo, da tudi v mestu samem govorimo za poudarjeni *l* *-ōu-*: *vōūk, pōuχn, sōuza*. — 8. Tega zoženja Ramovš, l. c., posebej ne omenja, dasi navaja v Dialektih, 100, t. 11, primer *īšim*. — 9. Fr. Ramovš, Dialekti, 98, t. 14. — 10. To posebnost nam je prof. dr. Ramovš v svojih predavanjih na univerzi omenil, v Dialektih pa jo je izpustil. — 11. Fr. Ramovš, Morfologija, 114. — 12. Fr. Ramovš, Konzonantizem, 85. — 13. Fr. Ramovš, l. c., 101—103 in 109. — 14. Fr. Ramovš, Dialekti, 98, t. 12. — 15. Fr. Ramovš, Konzonantizem, 181 sl. — 16. Fr. Ramovš, l. c., 207 sl. — 17. Fr. Ramovš, l. c., 206. — 18. Fr. Ramovš, l. c., 225—227. — 19. Fr. Ramovš, l. c., 94 sl. — 20. Fr. Ramovš, l. c., 214. — 21. Fr. Ramovš, l. c., 217 sl.; Dialekti, 100. — 22. Fr. Ramovš, l. c., 291 sl. — 23. Fr. Ramovš, l. c., 254; Dialekti, 94; KZSJ I, 126; tukaj ugotavlja prehod *g* v *γ* za vso primorsko in rovtarsko dialektično skupino. — 24. Fr. Ramovš, Konzonantizem, 250. — 25. Fr. Ramovš, l. c., 248. — 26. Fr. Ramovš, l. c., 259. Ramovš pojav tukaj omenja, a ne za Škofjo Loko. V Dialektih za naše narečje prehoda *χ* v *f* ne pozna. — 27. Fr. Ramovš, Dialekti, 101; Konzonantizem, 209. V Dialektih navaja primer, v Konzonantizmu pa ne. — 28. Fr. Ramovš, Morfologija, 58. Taka sklona pozna vsa rovtarska dialektična skupina. — 29. Fr. Ramovš, Dialekti, 101. — 30. Fr. Ramovš o teh oblikah v škofjeloščini posebej nikjer ne govori. — 31. Fr. Ramovš, Morfologija, 48. Tukaj omenja to obliko za gorenjščino in koroščino, kjer je pač izvedena maskulinizacija nevter. — 32. Fr. Ramovš, Morfologija, 56. — 33. Fr. Ramovš, Morfologija, 44 in 104. Tukaj škofjeloščine ne omenja, le gorenjščino in koroščino. — 34. Fr. Ramovš, Morfologija, 74 sl.; RZD I, 392 sl. Škofjeloščine v Morfologiji

ne omenja v točki 2, kamor naše narečje spada: prav tako navaja v RZD I le gorenjščino, koroščino, Slovenske gorice in Beneško Slovenijo. — 35. Fr. Ramovš, Morfologija, 72—75. — 36. Fr. Ramovš, Morfologija, 90 — za zaimkovno sklanjatev. — 37. Fr. Ramovš, Morfologija, 50. — 38. Fr. Ramovš, Morfologija, 141; Dialekti 98; ZKSJ I, 152. V zadnjih dveh virih omenja Ramovš ta pojav za poljansko narečje, a v polnem obsegu velja tudi za škofjeloščino. — 40. Fr. Ramovš, Morfologija, 145. — 41. Fr. Ramovš, Morfologija, 150. — 42. Fr. Ramovš, Dialekti, 97—98. Tukaj govori Ramovš o dolgem in kratkem nedoločniku le za poljanščino, pri škofjeloščini tega posebej ne omenja. — 43. Loški razgledi II, 252. — 44. Fr. Ramovš, Konzonantizem, 97. — 45. Fr. Ramovš, KZSJ I, 165. — 46. Fr. Ramovš, Dialekti, 101. Tukaj omenja *žbāle* in *Zbēla*. V mestu govorimo *džbēla*. — 47. Maks Pleteršnik, Slovensko-nemški slovar I, 828. — 48. Loški razgledi II, 252. — 49. Dr. A. Breznik, Slovnica IV, 28. Tam navaja Breznik tudi primer iz Tavčarja: »Ježeš, cesar!« je viknil Škile. — 50. Narečno obliko *štrigalica* je Slovenski pravopis 1950, 772 zaznamoval s križcem, tako da je v knjižnem jeziku prepovedana. Glej tudi Breznik, Slovnica IV, 51!

Literatura: Fran Ramovš, Historična gramatika slovenskega jezika VII. Dialekti, v Ljubljani 1955, 48—49, 99—101 in passim. — Fran Ramovš, Historična gramatika slovenskega jezika II, Konzonantizem, v Ljubljani 1924, passim. — Fran Ramovš, Morfologija slovenskega jezika, Ljubljana 1952, passim. — Fran Ramovš, Kratka zgodovina slovenskega jezika I, v Ljubljani 1956, 151—152 in passim. — Fran Ramovš, Kratka zgodovina slovenskih narečij, Ljubljana 1955. — Fran Ramovš, Deklinacija slovenskega imena *oča-oče* iz *otъcъ*, RDHV I, 392—400. — Fran Ramovš, Razvoj praslavskega *é* v slovenskih dolgih zlogih, ČJKZ VI, 8—21. — Fran Ramovš, Opomba o škofjeloškem refleksu za *ê*, ČJKZ VI, 255—254. — Maks Pleteršnik, Slovensko-nemško slovar, v Ljubljani 1894—1895. — Dr. Anton Breznik, Slovenska slovnica, v Celju 1954. — Slovenski pravopis, Ljubljana 1950. — Anton Koblar, Loško gospostvo frižinskih škofov, IMD I, 1891, 56—86.

Zusammenfassung

DER DIALEKT VON SKOFJA LOKA

Verfasser beschreibt den Dialekt von Škofja Loka, der territorial eine Fortsetzung des Dialekts von Poljane darstellt, und zwar behandelt er die Mundart, die in der Stadt selbst, also nicht in ihrer Umgebung, gesprochen wird. Er untersucht die Besonderheiten dieses Dialekts im Konzonantismus, im Vokalismus, in der Morphologie und im Wortschatz. Dadurch wird die Darstellung des Dialekts durch den Lehrer des Autors, Univ. Prof. Dr. Fran Ramovš, die in dessen Historischer Grammatik der slowenischen Sprache VII (Dialekte), Ljubljana 1955, nur zwei Seiten umfasst, erweitert und vertieft.